

Mida võiksid lasteaialapsed
taimedest teada?

Sirje Aher

MTÜ Koolitus- ja Nõustamiskeskus HARED

18. aprillil 2012

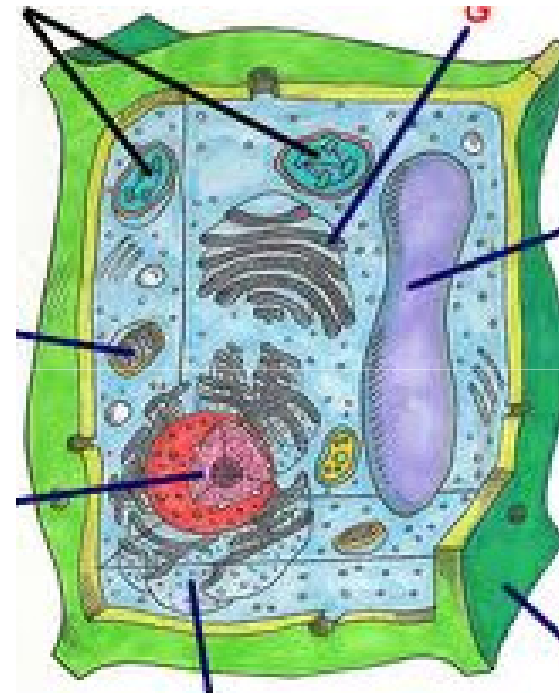
Teemad

- Taime osad
- Paljunemine
- Eluvormid
- Taimede mitmekesisus
- Seosed looduses
- Seosed inimesega
- Sõnaseletusi

Taimed on elus

Nad

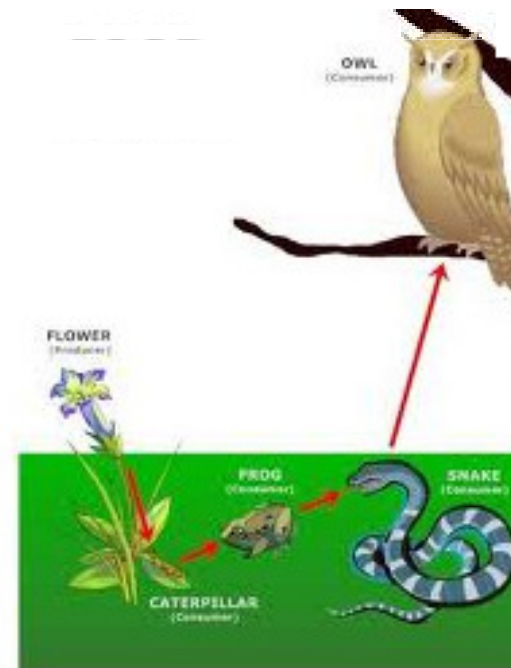
- Hingavad
- Toituvad
- Paljunevad
- Kasvavad
- Eritavad
- Koosnevad rakkudest
- Liigutavad/liiguvad

<http://www.youtube.com/watch?v=g8mr0R3ibPU&feature=related>

Taimed on toiduahela alus

- Taimed muudavad päikeseenergia oma kehaenergiaks.
- Loomad saavad energia taimedest või taimi söönud loomadest

Taime ehitus

ürt

juur

õis

vili

pung

leht

vars

Paljunemine

Eostega paljunevad
samblad, osjad,
sõnajalad ja kollad.

metsosi

kilpjalg

kattekold

Paljunemine

- Seemnete moodustamiseks peab taimel olema käbi või õis.
- Õietolmu viib emakale tuul, vesi või loomad
- Seemned on vilja või käbi sees.

Paljunemine

Seemnetega paljunevad okaspuud ja õistaimed

Käbid

http://en.wikipedia.org/wiki/Conifer_cone

Viljad

Puuviljad

Oga-annoona, soursop,
guanabana

Pildid Wikipedia'st

Pähklid

http://www.adailyapple.com/food/Nuts/Brazil_nuts

Parapähkel e. brasiilia pähkel

Rohkem infot troopilistest toidutaimedest

[http://www.maailma-
viljad.ee/puuviljad/Troopilised](http://www.maailma-
viljad.ee/puuviljad/Troopilised)

Teraviljad

- Teraviljade hulka kuuluvad kõrrelised, näiteks rukis, nisu, oder, kaer, mais, riis, hirss, sorgo, tritikale ja metsik riis ehk tuskaroorra vesiriis.
- Teraviljade hulka kuulub ka mittekõrrelisi, näiteks tatar ja kinoa ehk tšiili hanemalts

<http://et.wikipedia.org/wiki/Teravili>

Teraviljad

Mais

Hirss

Tatar

Sorgo

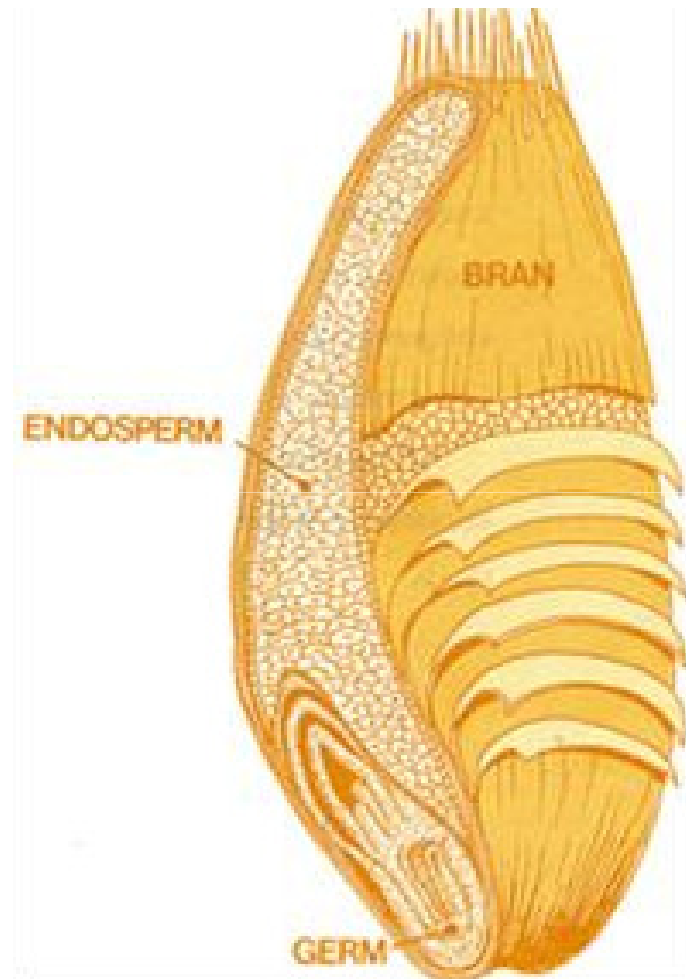

Riis

Teris

- **Kest (bran)** - mitmekihiline, sisaldab kiudaineid, antioksüdante, rauda, tsinki, vaske, magneesiumi, B vitamiine jm.
- **Toitekude (endosperm)** - sisaldab idu arenguks vajalikke toitaineid, peamiselt tärklisi, suhkrut jt süsivesikuid, aga ka vähesel määral valku ja vitamiine
- **Idu (germ)**

Paljunemine taimeosadega

- maa-aluste varte, mugulate, sibulate, varre-, juure- ja lehetükikestega,

Paljunemine

- Osa taimi paljuneb tütartaimede ja juurevõsudega

Taimede eluvormid

- **Puud**, näiteks tamm
- **Põõsad**, näiteks sarapuu
- **Puhmad** e. kääbuspõõsad, näiteks pohl
- **Poolpõõsad**, näiteks vaarikas
- **Liaanid**, näiteks metsviinapuu
- **Püsikud**, näiteks paiseleht
- **Kaheaastased rohttaimed**, näiteks üheksaväGINE
- **Üheaastased rohttaimed**, näiteks hiirekõrv

Eestis kasvab looduslikult umbes 1400 liiki soontaimi

Aedkannike – kaheaastane taim

Vaevakask - poolpõõsas

Rukkilill- üheaastane taim

Mesimurakas - püsik

Lodjapuu- põõsas

Taimede mitmekesisus

- Putuktoidulised taimed

Pikalehine huulhein

Vahelmine huulhein

Ümaralehine huulhein

Taimede mitmekesisus

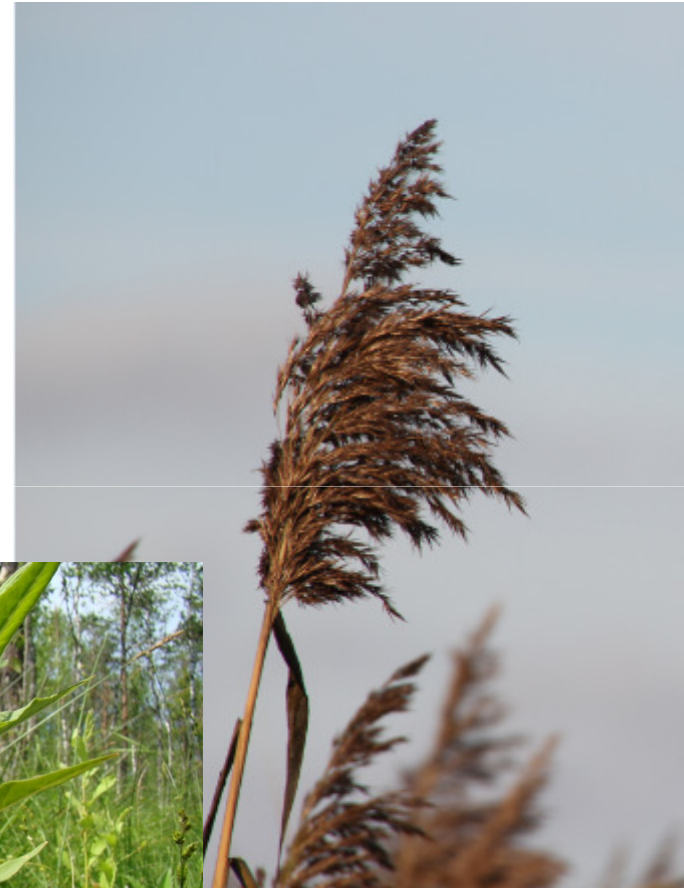
- Vee- ja kaldataimed

Särjesilm

Ussilill

Taimede mitmekesisus

- Kuivade kasvukohtade taimed

Gmelini kilbirohi

Kassiristik

Taimede mitmekesisus

- Avamaastike taimed: niidutaimed

Taimede mitmekesisus

- Õuetaimed

Suur teeleht

Valge ristik

Taimede mitmekesisus

- Avamaastike taimed: sootaimed

rabakas

Taimede mitmekesisus

- Sootaimed

rabamurakas

Kukemari

Taimede mitmekesisus

- Kevadlilled

kanakoole

kuldtäht

Taimede mitmekesisus

- Kevadlilled

Metsülane

Võsaülane

Kollane ülane

Kevadlilled

Palu-karukell NB! Looduskaitse all

Aas-karukell

Kevadlilled

Maikelluke

Ojamõõl

Taimede mitmekesisus

- Avamaastike taimed: rannikutaimed

Merihumur

Rand-seahernes

Taimede mitmekesisus

- Metsataimed

Laanelill

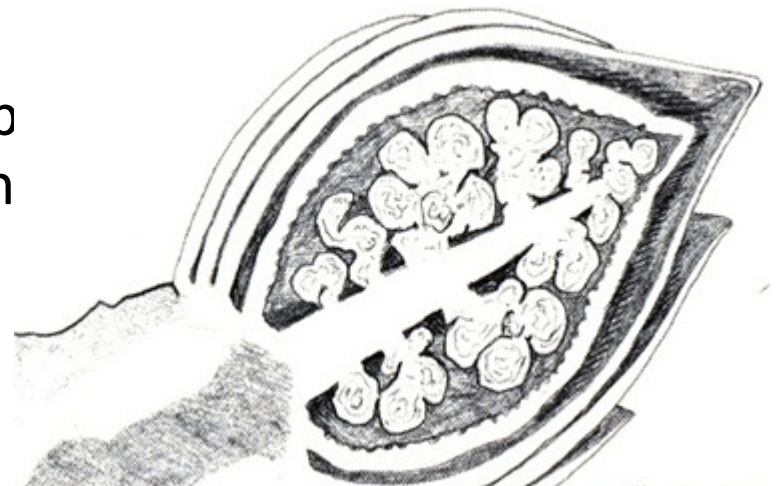

Punane pusurohi (metsaservas)

Taimede mitmekesisus

Taani teadlane Raunkier liigitas taimed talvitumisstrateegiate järgi:

1. **pungad kõrgel maapinna kohal** – puud, põõsad
2. **pungad madalamal maapinna kohal** – puhmad
3. **pungad maapinnal** (sinilill, nurmenukk, maasikas, puju, karikakar, teeleht, kõrvenõges, pojeng jt)
4. **pungad on maa sees** (kõrvenõges, p võilill, kartul, tulp, hüatsint, piibeleh vesiroos, märtsikelluke, laugud)
5. **seemned** (üheaastased taimed jt)

Seosed looduses

- Taimed ja seened
 - Mükoriisa
 - Lagundamine
 - Parasiidid
 - Seenhaigused

Hundipiim

Kratikaka

Verev karikseen

Seosed looduses

- Taimed ja putukad: tolmeldamine

Seosed looduses

- Taimed ja putukad: toit putukatele

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a7/Parnassius_mnemosyne_-_Schwarzer_Apollo_03_%28HS%29.jpg

Mustlaik-apollo röövikud söövad ainult lõokannust

Seosed looduses

- Toit putukatele

Seosed looduses

- Elupaiga pakkujad

Tamme-pahkvaablane

Kase-keerukärsakas

Seosed looduses

Pesa- ja varjupaiga pakkujad

Seosed inimesega

- Elukeskkonna loojad
 - Hapnikutootjad
 - Kliima mõjutajad
 - Mikrokliima mõjutajad
 - Raskmetallide sidujad

Soolätte künnapuu

Seosed inimesega

- Toidutaimed
- Ehitusmaterjal
- Mööbli materjal
- Riiete materjal (puuvill, lina)
- Toidunõud jm esemed
- Muusikariistad
- Spordivahendid (kriket),
- Mänguasjad
- Inspiratsiooniallikas (kunst, luule...)

JUUNI

Kui kollane võilill on päike -
soe lillelõhn juures on tal.
Sa endale tundud nii väike
nii puude kui päikese all.

Suur heinakõrs sulle on suuni,
kuid putuka jaoks on ta puu...
On heinakuu, jaanikuu, juuni -
kuum maasikamaitsemiskuu!

Leelo Tungal

Täna kuulamast!

Viideteta fotode autor: Georg Aher